

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

Wet zorg met dwang ook in thuissituatie richten op levensgeluk (mini-documentaire)

Geplaatst op 20 september 2021

‘Vroeger’, toen de Wet zorg en dwang nog de Wet Bopz was, hadden extramurale verpleegkundigen officieel weinig van doen met richtlijnen rondom gedwongen zorg.

Hoe anders is dat nu, sinds de invoering van de nieuwe Wet zorg en dwang? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat we ons ook in de thuissituatie in eerste instantie blijven richten op het levensgeluk van cliënten?

Allerlei situaties in de dagelijkse praktijk maken het soms lastig om gedwongen zorg te voorkomen. De Wet zorg en dwang kan dan juist een hulp zijn om erachter te komen wat het goede is om te doen, als je het levensgeluk van cliënten leidend wilt laten zijn. Dat is wat veertien organisaties in de beweging Radicale vernieuwing zorg in een pilot als uitgangspunt hanteren. Op basis van die pilot zijn deze zomer [voorlopige adviezen opgesteld](#). Van de inspirerende gesprekken in het netwerk van betrokkenen rondom de pilot zijn een aantal opnames gemaakt die we delen in de vorm van [mini-documentaires](#).

In dit artikel lichten we de hoogtepunten uit van de mini-documentaire over extramurale zorg. In gesprek zijn Maren Kuipers, wijkverpleegkundige bij Sensire en Marco Repko, ouderengeneeskundig specialist bij dezelfde organisatie. Zij ontdekten de afgelopen anderhalf jaar wat de invloed van deze wet is op de praktijk en bespreken dit met elkaar in een mini-documentaire.

Invullen voor een ander

We willen het goed doen met elkaar, uit zorg voor onze cliënten. We willen hen beschermen en dat vraagt soms om impopulaire maatregelen. Maar is dat niet te veel vanuit onszelf beredeneerd? Marco:

“We vullen in voor cliënten, daar moeten we proberen wat van af te komen. We mogen meer onderzoeken wat mensen zelf van een bepaalde kwestie denken. Misschien vindt iemand het ergens naartoe kunnen lopen belangrijker dan het voorkomen dat hij valt. Of het zelfstandig naar het toilet kunnen gaan, zichzelf kunnen wassen. Er zijn ouderen die heel verdrietig worden als anderen dat van hen overnemen, of als ze geholpen moeten worden met de toiletgang.”

Hoe ver ga je mee?

In de thuissituatie is het soms lastig om binnen het tijdsbestek dat er is de zorg te verstrekken die mensen nodig hebben. Maren: “je komt een aantal keren per dag en op dat moment ‘moet’ het gebeuren. Als iemand dan geen zin of behoefte heeft moet je alles uit de kast trekken. Dat maakt het soms lastig om onvrijwillige zorg te voorkomen. Je bent afhankelijk van het moment en vaak ook van de omgeving. Kinderen denken bijvoorbeeld: doe die deur maar op slot, dan weten we dat ze veilig is. Als mens en als verpleegkundige kun je denken: dat snap ik wel, dat die behoefte daar is. Maar iemand woont thuis, in de eigen omgeving, die moet kunnen doen wat die zelf wil. Vaak is het dan lastig om de balans te vinden: hoe ver ga je mee? En in hoeverre laat je ook een klant in zijn waarde?”

Ook als iemand bijvoorbeeld ‘s ochtends niet gewassen wil worden of geen kleren aan wil. We hebben allemaal wel eens een slechte dag waarbij we denken: nou, ik heb vandaag een slechte dag, ik laat mijn pyjama aan en ik lig op de bank.”

Marco: “Die wet dwingt ons om wat vroeger wellicht gewoon was, en wat we eigenlijk deden, om daar bij stil te staan, of het wel zo gewoon is.” Zo vertelt Maren ook dat er in de praktijk vragen zijn over wie nu wat doet rondom de Wet zorg en dwang – als het gaat om cliënten die thuis zorg ontvangen. Er zijn huisartsen die er hun vingers niet aan willen branden, “terwijl we wel denken dat zorg met dwang vaak voorkomt – het kan in hele kleine dingen zitten.”

Postbode

Maren Kuipers: “In de praktijk lopen we er met deze wet tegenaan dat het stappenplan uit de wet niet helemaal aansluit op de thuissituatie. Waardoor juist belangrijke sleutelfiguren niet aan tafel zitten tijdens gesprekken die je volgens het stappenplan moet voeren.”

“In een verpleeghuis heb je hele andere gesprekspartners dan in de situatie bij mensen thuis. Zo is er thuis

bij ons bijvoorbeeld iemand waar elke dag de postbode komt. Bij een vrouw die eigenlijk weinig contact zocht met de buitenwereld. Maar die postbode werd op een gegeven moment een vertrouwd persoon. Als je het gesprek rondom haar situatie wilt hebben, is het super waardevol om die postbode erbij te hebben. En zo is dat in andere situaties natuurlijk ook. Want je hebt te maken met een buurman of een buurvrouw, die het daadwerkelijk zien als de dementerende buurvrouw 's nachts naar buiten loopt. Die hebben een belangrijke rol in de signalering en om met elkaar te kijken: hoe kunnen we met elkaar een duurzame oplossing vinden, dat het wel een veilige situatie blijft thuis. Waarbij er van verschillende kanten hulp geboden wordt."

Dichtbij de mensen

Marco "Als je dit soort dingen toelaat en oplossingen dichtbij de mensen gezocht worden, dan kunnen mensen juist langer thuis blijven wonen. Het is soms even zoeken en nadenken. Dan kun je ook met elkaar proberen te voorkomen dat er onvrijwillige zorg ingezet wordt."

"Je wilt dat eigenlijk pro-actiever, dat in elke plaats dorp en stad die verbinding tussen de diverse mensen en professionals zo goed mogelijk is."

Meer weten

Bekijk het hele gesprek waarin Maren Kuipers en Marco Repko meer voorbeelden bespreken van hoe zij werken aan het toepassen van de Wet zorg en dwang vanuit de droom van Radicale vernieuwing zorg. Wat ze daarbij tegenkomen en hoe ze daar mee om (willen) gaan en goede voorbeelden die ze zien.

In de aanbevelingen vanuit de landelijke pilot van de vernieuwingsbeweging zijn ook een aantal specifieke aanbevelingen gedaan voor de thuiszorg. [Meer informatie](#).

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Vrijheid en veiligheid voor levensgeluk cliënten](#), [Betrekken directe omgeving](#), [Beweging verbreden en verdiepen](#), [Samenwerken vanuit een gedeelde visie](#), [Betrokkenen binnen zorgorganisaties](#), [Vernieuwend besturen en toezicht houden](#), [Leven zoals je wilt](#), [Knellende regels](#)